

ЭНДСИЭЛЛИ

Нам улууһун хаһыата 1935 сыл алтынньы 6 күнүгэр төрүттүөнүттэ

Саха Республиката. Нам улууһа Муниципальной тэрээһин УСТААБА

ЛАҢ ТЫЛ

Биһиги, Нам улууһун олохтоохторо, Российской Федерация уонна Саха Республикатын Конституцияларын уонна Сокуоннарыгар сөп түбэһиннэри;

Нам улууһун Саха Республикатын быстыспат соррутуун ааран туран;

Улуус сайдыытыгар ааспыт көлүөнэлэр үтүөлэрин ытыктаан

билиһити уонна кэлэр көлүөнэлэр иһиллэригэр үрдүк этиэтинэстээх буолууга олохторун

демократическай общество тускулларын билиһин

Нам улууһун территориятыгар «Нам улууһа» дини муниципальной тэрээһини үөскөтүбүт, Устааба - бу улууска олохтоох бэйэни дьаһаныы систематын быһаарар сүрүн нормативнай-правовой актанан буолар.

I баһа

УОПСАЙ БАЛАҤЫАННАЛАР

1 ыст. Устааба сымалара уонна соруктара

Нам улууһун бу Устааба - сүрүн тутуу нормативнай акта, Российской Федерация, Саха Республикатын Конституцияларын уонна туттулла сылдьар законодательствога сөп түбэһиннэрэн, Нам улууһун Саха Республикатын быстыспат соррутун быһыытынан мээстэтин уонна оруолун, олохтоох суолталаах боппуруостары быһаарыыга бэйэни салайыныы органнарын ситимин итиэнэ боломуочуулары, улуус олохтоохторун бырааптарын мэкциэлэһини, олохтоох бэйэни дьаһаныыны олохтоохунга гражданныр кыттыларын көрүннэри (формаларын), ону тэнэ федеральной уонна республиканскай сокуоннарга утары барбат атын да балаһыанньалары быһаарар.

Улуус Устааба улуус нэһилиэнньэтин бары бүтүүн кыттылаах Олохтоох Референдум быһаарыытынан ылыллар.

Устаапка уларытыылар уонна эбиллэр улуус муньаһын быһаарыытынан Устаапка көрүллүбүт депутаттар ахсааннарыттан 2/3 куолаһынан киллэриллэллэр.

Устаапка уларытыылар уонна эбиллэри киллэрин туһунан этинлэри көдүлүүр бырааптаах субъектары киллэрэллэр. Ошук субъектарынан буолаллар - Улуус баһылыга, елуус муньаһын бастайааннай комиссиялара, улуус бари быһаардааччыларын 1 бырыһыантан итэбэһэ суох ахсааннаах гражданныр бөлөхтөрө;

Улуус Устааба Саха Республикатын Правительствотын органынан регистрацияны барытын туһунан бэчээккэ тахсыбыт күнүттэн күнүгэр киирэр.

Олохтоох бэйэни салайыныы органнарын нормативнай уонна дьаһайар акталара Устаабы утары суохтаахтар. Өскөгө ити ыһыллыбыт акталар Устаабы утарар түбэлтэлэригэр Устааба балаһыанньалара туттуллаллар.

2 ыст. "Нам улууһа" муниципальной тэрээһин

1. "Нам улууһун" муниципальной тэрээһинигэр Нам селота уонна 17 нэһилиэгэр киирэллэр, олоор сир-уот олохтоох бэйэни салайыныыга киллэриллэр, муниципальная бас билии, олохтоох бюджет, олохтоох бэйэни салайыныы быһаардааччылар уонна бааллар, итилэр Российской Федерация уонна Саха Республикатын сокуоннарыгар сөп түбэһиннэрэн үөскөтүллэллэр.

2. "Нам улууһа" муниципальной тэрээһин аадырыһа: Нам селота, Саха Республиката. Нам улууһа, Октябрьскай уул. 1.

3. "Нам улууһун" киинэ - Нам селота

3 ыст. Улуус эмблемэ

"Нам улууһа" бэйэте эмблемэлээх. Эмблема улуус муньаһын быһаарыытынан бигэргэнэр.

4 ыст. Улуус нэһилиэнньэ

"Нам улууһун" нэһилиэнньэте - Российской Федерация гражданныра, тас дойдунан гражданныра итиэнэ гражданныр суох сирэйдэр, кини сиригэр-уотугар мэлдьитин эбэтэр быстах көмгө олоороччулар, туттулла сылдьар законодательствога сөп түбэһиннэрэн олоор сирдэринэн регистрацияны барбыттар.

2 баһа

УЛУУС СИРИН-УОТУН КЫРАҤЫССАТА УОННА САСТААБА

5 ыст. Улуус кыраҤыссата

"Нам улууһун" кыраҤыссата Саха Республикатын государственнай органнарынан улуус нэһилиэнньэтин санаатын, историческай уонна олохтоох атын үгэстэри учуоттаан олохтор.

Нэһилиэнньэ санаатын учуоттаабакка эрэ улуус кыраҤыссатын уларытыы таһаарылыа суохтаах, кыраҤыссаны уларытыы Саха Республикатын уонна Российской Федерация туттулла сылдьар законодательствотынан олохтоммут бэрээдэтинэн эрэ быһаарыллыан сөп.

6 ыст. Улуус сир-уота

"Нам улууһун" сир-уота улуус кыраҤыссатыгар хабыллар сир, уу, тыа бас билии уонна сыллаах анализтан туттулуга суох барыта киирэр.

Улуус территориятын иэнэ 11,9 тыһ. кв. км. улуус сир-уота уонна кыраҤыссатын ис хоһооно Устаапка сыһыарыыга көрдөрүллэр.

7 ыст. Улуус сирин-уотун састааба

1. "Нам улууһа" муниципальной тэрээһин сиригэр-уотугар Нам селотун уонна нэһилиэгэр сирдэрэ киирэр:

- Арбын — Сыгынаах селота.
- Бөгүн — Бүтэй Урдэ селота.
- Үөдэй — Ымьайахтаах селота.
- Искра — Күрэн Ат селота.
- Көбөкөн — Харыйаалаах селота.
- Ленский — Нам селота.
- Модут — Тумул селота.
- Никольская — Никольскай селота.
- Партизан — Партизан селота.
- Салбаг — Хонор Биз селота.
- Таастаах — Өргөлөөх селота.
- Түбэ — Булуус селота.
- Фрунае — Фрунае селота.
- Хамаатта — Кириэс Кытыл селота.
- Хатын Арыы — Аппааны селота.
- Граф Бизэргэ селота.
- Кыһыл Доризбинэ селота.
- Хатырык — Остуолба селота.
- I Хомустаах — Кыһыл Смыр селота.
- II Хомустаах — Хатас селота.
- Буойун селота.
- Тараҕай Бэс селота.
- Үүнэр Олох селота.

2. Российской Федерация, Саха Республикатын Конституцияларын, туттулла сылдьар законодательствога уонна улуус бу Устаабага сөп түбэһиннэрэн улуус нэһилиэнньэтигэр олохтоох бэйэни салайыныыга киирингэ объективнай да, субъективнай да усулуобуйалар түгэннэригэр атын да муниципальная тэрээһиннэргэ быраап мэкциэлэнэр.

3 баһа

УЛУУСКА ОЛОХТООХ БЭЙЭНИ САЛАЙЫНЫ

ТӨРҮТТЭРЭ

8 ыст. Олохтоох бэйэни салайыныы законодательнай төрүтэ

Улууска бэйэни салайыныы Российской Федерация, Саха Республикатын Конституцияларын, «Российской Федерацияга олохтоох бэйэни салайыныыны тэрийи уопсай төрүттэрин туһунан» Федеральная Сокуоннага, атын федеральная уонна республиканскай сокуоннарга, бу Устаапка сөп түбэһиннэрэн улуус нэһилиэнньэтин олохтоох референдум быһаарыытынан олоххо киллэриллэр.

Государственной былаас органнара олохтоох бэйэни салайыныы органнарын үлэлэригэр орооһу суохтаахтар, олохтоох бэйэни салайыныы органнарыгар сүктэриллбит боппуруостарга туһааннаах акталары таһаарыа суохтаахтар.

9 ыст. Бэйэни салайыныы сүрүн принциптэрэ

1. Нам улууһун бэйэни салайыныы — Российской Федерация, Саха Республикатын Конституцияларын биллэрибит итиэнэ мэкциэлэммит быһааччы быһаарыынан эбэтэр олохтоох суолталаах боппуруостарга бэйэни салайыныы органнарын нөүгө нэһилиэнньэ үлэтигэр самостоятелноһу уонна бэйэрэ эппиэтэһини ыһыныы.

2. Нам улууһун бэйэни салайыныы маньык сүрүн төрүттэргэ олохтор:

- гражданныр сокуонунан харыстанар интэриэстэрин уонна бырааптарын көмүскээһингэ;
- сокуоннаһы тутуһууга;
- олохтоох бэйэни салайыныы боппуруостарын быһаарыыга Нам улууһун нэһилиэнньэтин кыттыыга;
- олохтоох бэйэни салайыныы органнарын үлэлэрин аһаҕастык биллэригэ, иһитиннэригэ;
- олохтоох бэйэни салайыныыга бэрлэлибит компетенцияны иһини быһаарыытыгар уонна тутулуга суох буолууга;

бэйэни салайыныы органнара муниципальной тэрээһин нэһилиэнньэтин иһингэр эппиэтэһини сүгэллэр.

Олохтоох бэйэни салайыныы бэйэтин боломуочуулатын чэрчитинэн кимтэн да тутулуга суох. Олохтоох бэйэни салайыныы органнара государственнай былаас органнарын систематыгар киирбэтэр.

10 ыст. Нам улууһун олохтоохторун бэйэни салайыныыга олоххо киллэрингэ бырааптарын мэкциэлэһини

Муниципальная тэрээһингэ бэйэни салайыныы бары бырааптарын нэһилиэнньэ бас билэр.

2. Бэйэни дьаһаныыга нэһилиэнньэ быраабын олоххо киллэрэр:

- а) олохтоох референдумнар уонна да атын быһааччы баһаны биллэри форматынан;
- б) олохтоох бэйэни салайыныы органнарын уонна үлэһитэрин быһаардыгар кыттыы;
- в) олохтоох бэйэни салайыныы быһаарданар уонна да атын органнарын нөүгө;
- г) территория бэйэни салайыныы общественной органнарын нөүгө.

Нам улууһун олоор Россия гражданныра олохтоох бэйэни салайыныыны олоххо киллэригэ эр кийиттэн, дьахтарыттан, расатыттан, омугуттан, тылыттан, төрдүтэн-уһут-

тан, баайыттан-дуолуттан, дуоһунастаах балаһыанньатыттан, итэригиттэн, общественной холбоһуктарга кыттыгыттан тутулуга суох тэн бырааптаахтар.

Россия гражданныра олохтоох бэйэни салайыныы органнарыгар быһаардыы уонна быһаарданар бырааптаахтар.

Нам улууһун олоор Россия гражданныра муниципальной сулууспага тэн кыахтаахтар.

Нам улууһун олохтоохторо олохтоох бэйэни салайыныы органнарыгар, кини дуоһунастаах дьонноругар этии, ыһыгы уонна олоорго эппиэт ылар бырааптаахтар.

Олохтоох салайыныы органнара уонна дуоһунастаах дьонноро хас биирдии кини уонна гражданныр быраабын уонна көңүлүн быһааччы таарыйар докумуннары итиэнэ маһырыһаа ллары билсир кыарын хааччылаах тустаахтар. Ону тэнэ олохтоох бэйэни салайыныы органнарын үлэлэрин туһунан дьиннээх информацияны ылаалларыгар гражданныра кыары биэрэһэттэр.

11 ыст. Олохтоох бэйэни салайыныыга киллэрин

"Нам улууһун" дьаһаныытыгар олохтоох суолталаах боппуруостар, ону тэнэ сорох государственнай боломуочуулар киирсэллэр, олорунан олохтоох бэйэни салайыныы органнара туһаныахтарын сөп, республиканскай уонна федеральная законодательствога сөп түбэһиннэрэн.

Улуус муньаһын быһаарытынан сорох олохтоох суолталаах боппуруостар государственнай былаас органнарын дьаһалыгар бэрлэһэттэр сөп.

"Нам улууһа" муниципальной тэрээһин бэйэтин көрүүтүгэр Саха Республикатын Сокуоннарынан олохтоох суолталаах боппуруостарга сыһыаннаахтары бэйэте көрөр бырааптаах, ону тэнэ кини дьаһалыттан итиэнэ государственнай былаас органнарын дьаһалыларыгар киирбэтэх боппуруостары.

4. Олохтоох суолталаах боппуруостарга киирсэллэр:

3.1. "Нам улууһун" Устаабын ыһыныы, уларытыыны уонна эбиини киллэрини, ону тутуһууну хонтуруоллааһын.

4.2. Муниципальная бас билиини дьаһаныы итиэнэ туһаныы.

4.3. Олохтоох үп-харчы, ону үөскэтии, бигэргэтии уонна олохтоох бюджетты толоруу, олохтоох нолуоктары, хомуурдары олохтоохун, олохтоох суолталаах атын да үп-харчы боппуруостарын быһаарыы.

4.4. Муниципальная тэрээһин кэлмисэ социальная-экономическай сайдыыта.

4.5. Муниципальная олоор дьэ-уот фондатын уонна атын муниципальной тутуулары көрүү-харайыы итиэнэ туһаныы.

4.6. Оскуола иннинэви, сүрүн уопсай уонна профессиональнай үөрэхтэһин муниципальная учреждениеларын тэрийи, тутуу итиэнэ сайыннарыы.

4.7. Доруобуйа харыстабылын, нэһилиэнньэ санитарнай уйгутун хааччылар муниципальная учреждениеларын тэрийи, тутуу уонна сайыннарыы.

4.8. Общественнай бэрээдэги араҕаччылааһын, общественной бэрээдэги араҕаччылыр муниципальная органнары тэрийи уонна тутуу, кинилэр үлэлэрин хонтуруоллааһын.

4.9. Бас бэринэр сир-уот планировкаларын уонна тутууларын сүрүннэһини.

4.10. Олоор дьэни-уоту, социальная-культурнай объектары тутууга усулуобуйаны тэрийи.

4.11. Улуус сиригэр-уотугар сир, ойууру туһаныыны хонтуруоллааһын.

4.12. Муниципальная энергиянан, гааһынан, итиэнэ, уунан хааччылыыны уонна канализацияны тэрийи, тутуу уонна сайыннарыы.

4.13. Нэһилиэнньэни уонна муниципальная учреждениелары оттугунан хааччылыыны тэрийи.

4.14. Муниципальная суолу тутуу уонна олохтоох суолталаах суоллары көрүү-иетти.

4.15. Улуус сирин-уотун тупсаран огоруу уонна көрдүү.

4.16. Олоххо-дьаһахха туттуллубут тобохтору суох огоруу уонна хаттаан туһаныы.

4.17. Ритуальная өгөлөрү уонна кылабыһалары көрүүн-харайыыны тэрийи.

4.18. Муниципальная архыбы тэрийи уонна харайыы.

4.19. Нэһилиэнньэни уонна муниципальная учреждениелары транспортын, нэһилиэнньэни сибээс өгөлөрүнэн хааччылыыны тэрийи.

4.20. Нэһилиэнньэни эргитэн, общественной аһылык уонна олох-дьаһах өгөлөрүнэн хааччылыыга усулуобуйаны тэрийи.

4.21. Культура учреждениеларын үлэлэригэр усулуобуйаны тэрийи, культура муниципальной учреждениеларын тэрийи, тутуу итиэнэ сайыннарыы.

4.22. Муниципальная бас биллэргэ баар история уонна культура пааматынньыктарын көрүү-харайыы.

4.23. Муниципальная иһитиннэрэр-биллэрер сулууспаны тэрийи уонна тутуу.

4.24. Маассабай информация средстволарыгар үлэтир усулуобуйалары тэрийи.

4.25. Көрдөрөр мероприятиялары тэрийигэ усулуобуйаны үөскэтии.

4.26. Физическэй культура уонна спорт сайдыытыгар усулуобуйаны тэрийии, муниципальной спортивной тутуулары көрүү-харайыы.

4.27. Нэһилиэнньэ дьарыктаах буолуутугар социальный өйбө бу уонна көмөнү хааччыйыы.

4.28. Улуу сиригэр-уотугар тулалыр эйгэни харыстааһынга кыттыы.

4.29. Баһаартан куттал суох буолуутун хааччыйыы, муниципальной баһаарнай сулууспаны тэрийии.

4.29. Олохтоох суолталаах уу объектарын , уопсай тарбаммыт сир туһалаах баайдарын ону тэҥэ олохтоох суолталаах сир аннынагы тутуулары туһаныыны сүрүннээһин.

12 ыст. Олохтоох бэйэни салайыныы уонна государственной былаас органнын хардарыта сыйымаһара.

Олохтоох бэйэни салайыныы органныр сорох государственной боломуочуйалары сүктэри федеральной итиэнэ республиканской сокуоннарынан эрэ бэриллэр, онуоха наадалаах материалнай уонна үп-харчы средстволара көрүллүөхтөөхтөр.

Государственной былаас органнын быһаарыылары эбии ороскуоттары ирдээтэхтэринэ Нам улууһун олохтоох бэйэни дьаһаныы органнын комплекска быһыытынан бэриллбит средстволар чэрчилэринэн быһаарыллар.

Федеральной уонна республиканской бас билии объектарын муниципальной бас билиигэ ылыы маньык түбэлтэлэргэ боьулар.

өскөтө объект функциональной суолтата олохтоох бэйэни дьаһаныы органнын боломуочуйаларыгар уонна финансовой кыахтарыгар сөп түбэспэт түбэлтэтигэр;

өскөтө объект ноцооттоо - ноцооту сабар источникта быһаарыллыбатах түбэлтэтигэр.

13 ыст. Нам улууһа муниципальной тэрээһин сирин уотун иһигэр баар муниципальной тэрээһинэр икки ардыларыгар сыйыан

1. Муниципальной тэрээһин бэйэ бэйэлэригэр бас бэриинилэрэ көрүллүбэт.

2. Улуу сиригэр-уотугар баар муниципальной тэрээһинэр икки ардыларыгар олохтоох суолталаах боппуруостары муниципальной бас билии объектары олохтоох дохуоттуур чааһын үлэстэи Российской Федерация уонна Саха Республикатын сокуоннарыгар ологуран муниципальной тэрээһинэр экономической уонна самостоятельностьгара хааччыллан туран оҕоһуллар.

14 ыст. Олохтоох бэйэни салайыныы органнын

1. Нам улууһун олохтоох бэйэни дьаһаныы органа маньыктартан турар:

бэрэстэбиитэллээх орган; - улуустаагы муньах;

ситэрииллээх орган; - улуу баһылыга, улуу дьаһалтата, нэһиликтэр уонна Нам с. дьаһалтала

ситэрииллээх орган; - улуу баһылыга уонна бэрэстэбиитэллээх орган - улуу муньаһын депутаттара 5 сылга болдохтоох быһбар даналлар;

бэйэни салайыныы общественной территориальной органныра;

Улуу муньаһа, Нам улууһун дьаһалтата, нэһиликтэр дьаһалтала, юридической сирэйлэр улуу муньаһа бигэр-гэпиг баһаныыларыгар ологуран үлэтиллэр.

Улуу муньаһын быһаарытынан юридической сирэй бырааба улуу дьаһалтатын сорох подразделениеларыгар, ону тэҥэ бэйэни салайыныы территориальной-общественной органныр бэриллэн сөп.

4 баһа. ОЛОХТООХ СУОЛТАЛААХ БОППУРОУСТАРЫ БЫҔАРЫҔА НЭҔИЛИЭННЭЭ КЫТТЫҔЫН ФОРМАТА УОННА БЭРЭЭДЭГЭ

15 ыст. Референдумнар уонна гражданныр ыйытыылары

Олохтоох суолталаах ордуқ улахан боппуруостар нэһилиэнньэни улуу референдумна быһааччы быһаарыллаллар.

Улуу референдумна ыгыты туһунан быһаарыны улуу муньаһа, муниципальной тэрээһин баһылыга, улуу муньаһын уонна нэһилиэнньэ көбүлэһинэригэр ологуран быһаарыллар.

Улуу референдумна биллэри уонна ыгыты бэрээдэгэ Саха Республикатын сокуоннарынан уонна кинилэртэ сөп түбэһинэриллэн олохтоох бэйэни салайыныы органнын нормативнай акталарынан олохтоно.

Референдумна ылынылыгыт быһаарылыр ханнык даһаны государственной былаас уонна олохтоох бэйэни салайыныы органнын бигэрэтиитигэр наадыбат. Өскөтө кини олохтоох киллэригэ нормативнай актаны ылыныы ирдэниллэр түбэлтэтигэр олохтоох бэйэни салайыныы органа онуку актаны ылынар эбээһинэстэох.

Референдумна сыйыаннаах олохтоох бэйэни салайыныы органнын быһаарылыр, ону тэҥэ референдумна ылынылыгыт быһаарылыр уонна куоластааһын түмүгэ официальнойдык илгитинэриллэр.

Улуу олоғун ордуқ суолталаах проблемаларыгар олохтоохтор санааларын билии консультативнай референдумна, социологической ыгытыктарынан, маасабай информация средстволарыгар проблеманы дүүллэһини, аналитической ырытылылары салапта уонна бэйэни салайыныы былаастарын органныр дүүллэһинэн хааччыллар.

16 ыст. Олорор сиринэн гражданныр муньахтара

Муниципальной тэрээһининэн хабыллар олохтоохтор бэйэлэрин бабаларын аһаастык олорор сиринэн гражданныр муньахтарыгар этэллэр.

Уопсай муньаһы ыгыты, бэрэстэбиитэллээх талыы бэрээдэгэ уонна ыгыты Саха Республикатың «Олохтоохтор муньахтарын туһунан баһаныына» сокуонугар көрүллүбүт бэрээдэгинэн ыгытылар.

Уопсай муньахтар, конференциялар быһаарылыр олохтоох бэйэни салайыныы органнын муниципальной тэрээһин нэһилиэнньэтин активнай кыгытытынан олохтоох быһаарылыр уопсай юрисдикция суутунан эбэтэр арбитражной суутунан олохтоомут бэрээдэгинэн көрүллүү сөп.

17 ыст. Норуот быраабы айар көүлэһини

Нам улууһун нэһилиэнньэте олохтоох суолталаах боппуруостарга быраабы айар көүлэһининэн кыгытар бырааптаах.

Нэһилиэнньэни улуу муньаһар киллэрииллбит нормативнай правовой акталар бырайыактара улуу депутаттарын аһаастык муньаһар нэһилиэнньэ бэрэстэбиитэллэрин булгуччу кытынанаран туран көрүллүөхтэох, оттон түмүгэ официальной иһитинэрини таһаарыллар.

18 ыст. Олохтоох бэйэни салайыныы органныр гражданныр этинлэрэ

Олохтоох бэйэни салайыныы органныр уонна дуоһунастаах дьонноругар нэһилиэнньэ бириддилен да, коллек-

тивнай да этини киллэрэр бырааптаах.

Олохтоох бэйэни салайыныы органныра уонна дуоһунастаах дьоннор гражданныр биир ый иһинэн чопчу эһиэти бэриэхтөөхтөр.

3. Олохтоох бэйэни салайыныы органныр уонна дуоһунастаах киллэригэр гражданныр этилэрин көрүү болдоғун бэрээдэги кини иһин эһиэтинэс федеральной республиканской сокуоннарга сөп түбэһинэрэн олохтоно.

19 ыст. Общественной территориальной бэйэни салайыныы.

1. Общественной территориальной бэйэни салайыныы дьин гражданныр олорор сиринэн бэйэлэрин тэрээһиннэрэ буолар нэһилиэнньэлээх пууннарга, микрорайонна, кварталга, уулуссага, муниципальной тэрээһин атын да территорияларыгар. Олор олохтоох суолталаах боппуруостары быһаарыыга эһиэтинэни быһааччы нэһилиэнньэни ылыналлар.

2. Общественной территориальной бэйэни салайыныы органныра юридической сирэй быраабы ылыахтары сөп.

3. Общественной территориальной бэйэни салайыныы тэрийии уонна олохтоох киллэри бэрээдэгэ республиканской сокуоннарга итиэнэ олохтоох бэйэни дьаһаныы органнын нормативнай акталарыгар сөп түбэһинэриллэр.

5 баһа. ОЛОХТООХ БЭЙЭНИ САЛАЙЫНЫЫ БЭРЭСТЭБИ-ИТЭЛЛЭЭХ ОРГАНА - УЛУУС МУНЬАҔА

20 ыст. Улуу муньаһа

Улуу муньаһа - олохтоох бэйэни салайыныы бэрэстэбиитэллээх органа, олохтоох суолталаах боппуруостарга улуу нэһилиэнньэтин аатыттан быһаарыны ылар бырааптаах уонна государственной былаас органнын кыгыта сыйыанна нэһилиэнньэ интэриэһин туруорсар, ити атын муниципальной тэрээһиннэри, предприятиялары, учреждениялары, тэриитэлэри кыгыта сыйыанна эмиэ сөп түбэһиэхтэох.

Улуустаагы муньах - 30 депутаттан турар уонна 5 сыл болдоххо үлэтир.

Улуу муньаһа - юридической сирэй, гербовой бэчээттээх, бэйэтин аатынан бланкалаах, штампалаах, түөскэ кэтэр значоктаах, улуу бюджеттэн үбүлэнэр.

Улуу муньаһа Российской Федерация уонна Саха Республикатын Конституцияларынан, туттулла сыйдыр законодательстволарынан уонна бу Устаап баһаныыларынан, ону тэҥэ улуу олохтоохторун интэриэстэринэн салытаран быһаарыны ылынар.

Кини бэйэтин боломуочуйатын самостоятельнойдык олохтоох киллэрэр, үрдүкү да, алын да турар органа суох.

Улуу муньаһа үлэтин тэрийии - правовой принциптер уонна депутаттары быһбардаһын республика сокуоннарынан, улуу Устаабынан уонна улуу муньаһын регламенынан быһаарыллар.

Улуу муньаһын правовой, тэрээһин-информационнай, материалнай-технической хааччыйыгыта улуу Дьаһалтатынан толоруллар.

21 ыст. Улуу муньаһын боломуочуйата

1. Улуу муньаһын быһааччы дьаһыгытыр киирэллэр:

1.1. Улуу Устаабыгар уларытылыр итиэнэ эһиэлэри киллэри.

1.2. Олохтоох бюджеты бигэрэтии, онуоха уларытыныы, эһиэлэри киллэри уонна туолуутун туһунан улуу баһылыгы олохтоох бигэрэтии.

1.3. Улуу сиригэр-уотугар олохтоох суолталаах боппуруостарга уопсай булгуччулаах быраабынаны ылыныы.

1.4. Улуу социальной-экономической, культурной сайдыгытын былаанын итиэнэ программатын ылыныы, олор туолууларын туһунан отчуоттары бигэрэтии.

1.5. Олохтоох нолуоктары, хомуурдары олохтоохун, нолуокка чэпчэтиллэри олохтоохун итиэнэ суох оҕоруу.

1.6. Муниципальной бас билиини салайыы уонна дьаһаныы бэрээдэгин олохтоохун.

1.7. Улуустаагы муньах регламенын ылыныы.

1.8. Улуустаагы муньах структуратын бигэрэтии, бастайааннай комиссиялары уонна депутатской группалары тэрийии уонна тохтотуу.

1.9. Улуустаагы муньах боломуочуйаларын болдох инниэ тохтотуу туһунан быһаарыныы ылыныы.

1.10. Улуу баһылыгы уонна улуустаагы муньах депутаттары быһбардыр анааһын.

1.11. Улуу баһылыгар итэҕэйбэт буолууну биллэри. Улуу баһылыгар итэҕэйбэт буолууну биллэри биричиинилэригэр бу Устаабы, Российской Федерация уонна Саха Республикатын конституциялары уонна сокуоннарын курубайдык кини эрэ буолалар.

1.12. Улуу муньаһын депутаттын төттөрү ыгырыы.

1.13. Улуу дьаһалтатын штатнай структуратын аһаастык бигэрэтии.

1.14. Улуу бочуоттаах ааттарын уонна наһарадаларын иһэри уонна наһарадалаһын бэрээдэгин олохтоохун.

1.15. Улуу баһылыгы солбууааччыларын кандидатураларга сөбүлэһин биэри улуу дьаһалтатын структурнай подразделениялары салыааччылары бигэрэтии.

1.16. Саха Республикатын уонна Российской Федерация сокуоннарынан кини дьаһалтыр бэриллбит олохтоох салайыныы атын боппуруостарын быһаараллар.

22 ыст. Улуустаагы муньах үлэтин тэрийиш төртүгэрэ

Улуустаагы муньах депутаттар 2/3 итэҕэне суохтара быһбардаммыт түгэннэригэр толору боломуочуйалаһынан аарыллар.

Улуу муньаһын үлэтин сүрүн тэрээһин форматынан сессия буолар, онуоха кини компетентиятыгар киирэр боппуруостар көрүллэлэр. Быһбардаммыт састаап 2/3 итэҕэне суоҕа кыгытыны ылар түбэлтэтигэр сессия быһаарылыр толору кыахтаах.

Улуу муньаһа бэйэтин боломуочуйаларын толорор сыалта бастайааннай уонна быстах көмнөөс комиссиялары, рабоча бөлөхтөрү тэрийи сөп. Комиссиялар уонна группалар састааптара, сыаллара-соруктара улуустаагы муньаһа кинилэри тэрийи комитэтер быһаарыллар.

Улуустаагы муньах - муньах ис тэрээһинин итиэнэ үлэтин, ону тэҥэ олору ылыныы бэрээдэгин сүрүнүр быһаарыны ылынар.

23 ыст. Улуу муньаһын быһаарыта

1. Улуу муньаһа бэйэтин компетентиятыгар киирэр боппуруостарга быһаарыны ылынар.

2. Улуу муньаһын ылынылыгыт быһаарылыр 21. ыстыгыта 1., 1., 1., 9., 1., 11. пууннартан уратыларга, баар депутаттар улахан аңгардарын куоластарынан ылынылар, улуу территориятыгар баар бары предприятияларынан, учрежденияларынан толорулууларга булгуччулаах.

3. Устаап 21 ыстыгытын 1.1. 1.9. 1.11 пууннарыгар быһаарыны ылыныыга уонна урут ылынылыгыт быһаарыны кетүрүгэ Устаапка көрүллүбүт депутаттар аһаастаан 2/3 куоластар ирдэнэлэр.

4. Улуу муньаһын быһаарыта илии баттаныгыт-

тан күүһүгэр киирэр, өскөтө ылынылыгыт акталар күүстэригэр киирилэрэ ити актанан бэйэтинэн ыйылыгыбатах түбэлтэтигэр. Улуу муньаһын быһаарытыгар улуу баһылыга уонна улуу муньаһын председателэ илии баттыылар.

5. Кини быраабы, көҕүлүн уонна эбээһинэһин таарыйар улуу муньаһын быһаарыта официальной бэчээккэ тахсар аһыттан күүһүгэр киирэр.

24 ыст. Улуу муньаһын председателэ

1. Улуу муньаһын председателэ саҕа талыллыгыт улуу муньаһын депутаттара маҕнайгы сессияларыгар талыллыгыт депутаттар истэригэр талыллар уонна улуу муньаһын регламеныгар ологуран бастайааннай төрүккэ үлэтир.

2. Улуу муньаһын председателэ бырааба: улуу муньаһын үлэтин уонна улуу муньаһын президиумун үлэтин салайар;

улуу муньаһын сессиятын тэрийэр.

Ону тэҥэ:

улуу муньаһын сессиятын көрүүтүгэр боппуруостары уонна кини быһаарылырын президиум уонна улуу муньаһын бастайааннай комиссияларын бырайыактарынан киллэрэр;

дакылааттыр уонна хос дакылааты оҕорор;

улуу муньаһын сессиятыгар учарата суох тыл этэр;

улуу муньаһын быһаарытыгар илии баттыр.

25 ыст. Улуу муньаһын депутата

1. Талыллыгыт күнүттэн депутат боломуочуйата саҕаланар уонна саҕа ыгырылылаах улуу муньаһа үлэтин саҕалаата да бүтэр. Депутат боломуочуйата Саха Республикатын Сокуонугар сөп түбэһинэрэн болдох иннинэ тохтолуодун сөп.

2. Улуу муньаһын депутата муньах көрөр бары боппуруостарын быһаарыыга кыгытыны ылар. Бэйэтин үлэтин быһбар инниэһи программатыр сөп түбэһинэрэн Российской Федерация, Саха Республикатын Конституцияларынан, туттулла сыйдыр федеральной уонна республиканской законодательствонан, ону тэҥэ бу Устаабынан салайтарар.

3. Депутат улуу муньаһар бэйэтин үлэтигэр босхоммокко үлэтир, бастайааннай төрүккэ үлэтир депутаттартан уратыларга.

4. Бастайааннай төрүккэ үлэтир депутаттар аһаастаанна, кинилэр хамнастарын кээмэйэ, бастайааннай үлэбэ көһүүлэри бэрээдэгэ, ону тэҥэ улуу муньаһар үлэригэр босхоммокко үлэтир депутаттар төлөбүрдүн кээмэйэ уонна усулуобуйата улуу муньаһын регламенынан Российской Федерация, Саха Республикатын законодательной, нормативной акталарыгар ологуран олохтоно.

26 ыст. Депутаты төттөрү ыгырыы

Бэйэтин эбээһинэһин толорбот эбэтэр ситэтэ суох толорор, Российской Федерация, Саха Республикатын Конституциялары, Сокуоннарын уонна бу Устаабы көһэр депутат туһааннаах быһбардыр оокурук быһбардааччыларынан төттөрү ыгырылыы сөп.

Депутаты төттөрү ыгырыыга быһбардааччылар инициативнай бөлөхтөрө тэриилэр, туһааннаах оокурук быһбардааччыларын 1 %-тан итэҕэне суох, бөлөх улуу муньаһар депутатты төттөрү ыгырыы туһунан, биричиинэтин ыйан турар, сайбылыанна киллэрэр. Ону улуу муньаһа көрөр уонна дүүллэһини түмүгэр депутаттар уопсай аһаастаан 2/3 куоластарынан депутатты төттөрү ыгырыр быһбардары аныыр, эбэтэр инициативнай бөлөх көрдөһүүтүн ылыммакка быһаарыны ылынар.

27 ыст. Улуу муньаһын боломуочуйатын тохтотуу

Улуу муньаһын боломуочуйата саҕа ыгырылылаах улуу муньаһын бастакы сессията үлэтин саҕалаата да тохтуур.

Улуу муньаһын боломуочуйата маньык түгэнгэ болдох иннинэ тохтуур:

өскөтө улуу муньаһа устаапка көрүллүбүт депутаттар аһаастаан 2/3 куоластарынан бэйэтин боломуочуйатын болдох иннинэ тохтотор быһаарыны ылыныына;

Бу ыстыгыта 2-гэр көрүллүбүт түгэннэргэ улуу баһылыга улуу муньаһын депутаттары болдох иннинэ быһбардарын аныыр, улуу муньаһын боломуочуйата болдох иннинэ тохтолуодуоттан үс ый аастааха эрэ болдоххо.

6 баһа. УЛУУС БАҔЫЛЫҔА

28 ыст. Улуу баһылыгы статуһа

Улуу баһылыга быһбардаммыт үрдүкү дуоһунастаах сирэй, Нам улууһун сиригэр-уотугар олохтоох бэйэни дьаһаныы ситэрииллээх-дьаһайар функцияларын олоххо киллэрэр.

Улуу баһылыга улуу территориятыгар олорор Российской Федерация гражданнырнан 5 сыл болдохтоох быһбарданар. Быһбар бүтүүн тэҥ уонна судургу, кистэлэн куоластааһын бэрээдэгинэн ытыллар.

Улуу баһылыга Нам улууһун нэһилиэнньэтигэр уонна улуу муньаһар отчуоттуур.

Улуу баһылыгы боломуочуйата дуоһунаһыгар киириэтигэр саҕаланар уонна саҕа быһбардаммыт баһылык дуоһунаһа киирибт күнүттэн тохтогулар.

Саҕа быһбардаммыт баһылык дуоһунаһа киирэр күнүтэр улуу нэһилиэнньэтигэр маасабай информация средстволарынан Российской Федерация, Саха Республикатын Конституцияларынан, законодательствонан уонна улуу Устаабынан салайтаран, улуу дьонун-сэргэтин бырааптары, сокуоннай интэриэстэрин ыгытыгыр итиэнэ көмүскүүргэ, боломуочуйатын үтө собастаахтык толорго андабар бэрэр.

Ким даһаны улуу баһылыгынан икки сроктан ордуқ субуруччу талыллыбат.

29 ыст. Улуу баһылыгы боломуочуйата

Бу Устаабынан улуу баһылыгар олохтоох суолталаах боппуруостары быһаарыыга, сорох государственной функциялары толорууга бары боломуочуйа сүктэриллэр, законодательствонан уонна бу Устаабынан улуу муньаһын компетентиятыгар бэриллбит боппуруостартан уратыларга, өскөтө олору быһаары боломуочуйата туһааннаах нормативнай актанан киниэхэ бэриллбэтэх түгэннэргэ.

Олор истэригэр:

1. улуу уонна нэһиликтэр дьаһалталарын үлэригэр сөҕөхтүү салайыи принципинэн салайар, дьаһалта бэйэтин боломуочуйатын сөҕө толоруутугар эһиэтинэни сүтэр;

2. улуу уонна нэһиликтэр дьаһалталарын структураларын ырытан оҕорор, депутаттар улуустаагы муньахтары бигэрэтиитигэр киллэрэр;

3. улуу дьаһалтатын структурнай подразделенияларын салайааччылары улуу муньаһын сөбүлэһинэн аныыр, боломуочуйаларын быһаарар, кинилэр үлэригэр баһаныыны кытта бигэрэтир, улуу дьаһалтатын аһаастаан үлэтигэр кытта контракт түһэрэр;

4. улуу территорияльной (сельской, нэһиликтэрдээҕи)

дьаһалталарын туһунан балаһыанньаны бигэргэтэр, муниципальнай бас билиигэ баар предприятиелар, тэрилтэлэр, учредителир сайлааччыларын аныыр, кинилэри кытта контракт түһэрсэр;

5. сүд аайы улуус мунһааһын бигэргэтиигэр бюджеты уонна ол туолуутун туһунан отчуоту киллэрэр;

6. социальнай-экономическай сайдыы программатын, былааннарын ырытан оноруну уонна толорууну тэрийэр;

7. олохтоох бэйэни салайыны органнарын бюджетнай уонна бюджетты таһынан счоттарыгар кредити дьаһайар функцияны толорор, өскөтө улуус мунһааһын быһаарыгынан атын олохтоомтох түгэнигэр;

8. нэһилиэнньэни, үлэ коллективтарын, государственнай былаас, олохтоох бэйэни салайыны органнарын, общественной холбоуктары кытта хардарыта сыһыанна, ону тэнэ норуоттар икки ардыларыгар биригэ үлэлээһингэ бэйэтин боломуочуйатын иһинэн улуус ааттыттан кыттар.

Улуус мунһааһын быһаарыгыгар илии баттыыр
Российской Федерация, Саха Республикатын нормативнай акталарыгар көрүлүбүт атын боломуочуйалар.

30 ыст. Улуус баһылыгын нормативнай-правовой акталара

Бэйэтин компетенциятын иһинэн улуус баһылыга уураактары, дьаһаллары, бирикээстэри таһаарар, олох туолуулар муниципальнай тэрээһин территориятыгар баар бары предприятиеларын, тэрилтэлэринэн, учреждениеларын, кинилэр тэрээһин-правовой формаларыттан уонна граждандар бас билиилэрин көрүтүтэн тутулута суох эбэһэтэлиниэ.

Улуус дьаһалтатын коллегиятыгар ыһыһыллыбыт быһаарылар улуус баһылыгын уурааһын форматынан ыһыллаллар.

Улуус дьаһалтатын аһан иһэр үлэтин толорууга улуус баһылыгын дьаһаллара, нормативнай-правовой ис хоһоонноохторо дьаһал форматынан таһаарыллаллар.

Кадр боппууостарыгар улуус баһылыгын ыһынар акталара бирикээс форматынан тахсаллар.

Улуус баһылыга ыһынар акталара илии баттаньаһыттан күүһүтэр кириэр, өскөтө ыһыллыбыт акталар күүстэригэр кириилэрэ актанан бэйэтинэн быһаарыллыбатах түгэнигэр.

Кини уонна гражданин быраабын, көнүлүн уонна эбэһинэһин таарыйар улуус баһылыгын акталара бөчөөккө официальнойдык тахсыаһыттан күүһүтэр кириэр.

31 ыст. Улуус баһылыгын боломуочуйатын болдох иһинэ тохтотуу түрүтэ уонна бэрээдэгэ

1. Улуус баһылыгын боломуочуйата депутаттар улуус мунһааһын быһаарыгынан болдох иһинэн маньык түгэнигэр тохтотуллар:

А) улуус таһыгар бастайааннай олохсуя бардаһына;

Б) боломуочуйатын устунарын туһунан (отставка баарынан) сайабылыаннаа биридэһин;

В) Российской Федерация уонна Саха Республикатын граждандар сүтэрдэһинэ;

Г) кинини суут буруйдуур биригэбэрэ сокуоннай күүһүгэр кирирдэһинэ;

Д) доруобуйатын туругунан бэйэтин эбэһинэһэтин толорор кыага суобуһа;

Е) улуус мунһааһын итэһили биэрбэтин туһунан быһаарыгыта.

2. Улуус баһылыгын боломуочуйатын болдох иһинэн тохтотор түгэнигэ улуустаагы мунһааһын сага быһаары ыһыгы күнүн аныыр, боломуочуйаны тохтотуу туһунан быһаары тахсыаһыттан 90 күнү хойутаабака.

3. Улуус баһылыга эбэһинэһэтин быстах кэмгэ толоруу улуус баһылыгын солбуһааччыларыттан биридэһитигэр сүктэриллэр.

32 ыст. Улуус баһылыга отставка баарыга бырааба

Улуус баһылыга матыһыттарын ыйан туран, хаһан баһарар отставка баарарын туһунан сайабылыаннааны улуус мунһааһын биригэһэ сөп.

Улуус мунһааһа улуус баһылыга отставка тахсарын туһунан быһаары ыһынар, ол эрээри биригэһитан ордуга суох кэмгэ, ити кэм устатыгар улуус баһылыга отставка баарын туһунан сайабылыаннааны ыһыан (төннөрүөн) эбэтэр биригэһи аастаһына уурайыан сөп.

7 баһа

НАМ УЛУУҺУН ДЬАҺАЛТАТА

33 ыст. Улуус дьаһалтата
«Нам улууһун» дьаһалтата (инникитин текскэ «Дьаһалта») - салалта органа, бэйэни салайыны предметтэригэр толорор-дьаһайар функциялары олоххо киллэрэр.

Дьаһалта бэйэтин үлэтигэр законодательствонан, бу Устааһынан, улуус мунһааһын быһаарыгынан, улуус баһылыгы дьаһалларынан уонна бирикээстэринэн салайтарар.

34 ыст. Улуус дьаһалтатын структурата

Дьаһалта структурата - бу официальнойдык олохтоомут састаап уонна дьаһалта подразделениеларын, дуоһунастаах дьоннорун ааттара, бас бэринилэрэ уонна хардарыта сибээстэра.

Дьаһалта структуратын улуус баһылыга дьүүлгэ киллэрэр уонна улуус мунһааһын бигэргэнэр.

Дьаһалта штатнай расписаниета бигэргэтиллибит структура сөп түбэһиннэриллэр итинэнэ улуус баһылыгынан бигэргэнэр.

35 ыст. Улуус дьаһалтатын структурнай подразделениелара

Дьаһалта функцияларын толорууга баһылык солбуһааччылардаах, олох аһааннара структуранан быһаарыллар.

Нормативнай-правовой ис хоһоонноох, нэһилиэнньэ бүтүүнүн бырааптарын итинэнэ интэригэһэтир эбэтэр биридэһээн граждандар, юридическай сирэйдэргэ сыһыаннаах быһаарылыгы ыһыныга улуус дьаһалтатын коллегията тэриллэр, кини сүбэлэһэр функциялаах уонна улуус баһылыгын уурааһынан олоххо киллэриллэр. Коллегия аһаана уонна биридэһээн састааба улуус баһылыгынан бигэргэнэр.

Ураты уонна ордук уустук боппууостары, граждандар, юридическай сирэйдэр үгсүүлэрин быһаарыга, сүбэлэри биригэһэ комиссиялар, сөбиэттэр, рабочай бөлөхтөр тэриллэлэр.

Структурнай подразделение - дьаһалта бастайааннай үлэлиир органа, олохтоох суолталаах боппууостары быһаарыга функциялары толорор.

Дьаһалта структурнай подразделениелара бэйэлэрин үлэлэрин туһунан балаһыанньа ологуран толороллор, ол улуус баһылыгынан бигэргэнэр.

Структурнай подразделениеларга бу Устаапка сөп түбэһиннэрэн функциялары боломуочуйаларын кээмэйинэн итинэнэ уратыгынан статус бэриллэр.

Улуус дьаһалтатын структурнай подразделениега статуһугар сөп түбэһиннэрэн маньык ааттарган биридэһэтин ыһыһыан сөп.

«Комитет» - самостоятельная структурнай подразделение, икки салааттан эбэтэр эйгэттэн итэһэнэ суох салайар функцияны олоххо киллэрэр уонна салайар объектар дьаһайар боломуочуйалаах. Комитетты председател баһылыыр.

«Управление» - самостоятельная структурнай подразделение, састаабыгар хас да структурнай подразделениелардаах (отделлардаах), олох салайар боломуочуйалаах. Управление на чальник салайар.

«Отдел» - самостоятельная структурнай подразделение, бэйэтин састаабыгар структурнай элементэрэ суох. Отдел сибээһисэй салайар.

«Управление отдела» - управление компетенциятыгар сыһыаннаах боппууостарга чопчу функциялары толорор, бэйэтин састаабыгар структурнай элементэ, дьаһайар боломуочуйата суох.

«Нэһилиэк дьаһалтата» - нэһилиэктэр сирдэригэр-уоттарыгар баар улуус дьаһалтатын структурнай подразделениелара.

Дьаһалта структурнай подразделениеларын салайааччыларын, үлэһиттерин дуоһунаса улуус баһылыга аныыр уонна уураатар.

36 ыст. Дьаһалта боломуочуйалара

Улуус дьаһалтатыгар бу Устааһынан толорор-дьаһайар боломуочуйа бэриллэр, олохтоох бэйэни салайыны боппууостарыгар.

8 баһа

НАМ СЕЛОТУГАР УОННА НЭҺИЛИЭКТЭРГЭ САЛАТАНЫ ТЭРИИИ

37 ыст. Нам улууһун территориальной (сельскэй, нэһилиэктэрдэһи) дьаһалтара

Территориальной (селотааһы, нэһилиэктэһи) дьаһалта Нам улууһун дьаһалтатын самостоятельная структурнай подразделениега, уопсай компетенция органа, улуска бэйэни салайыны ситэриилээх органын систематыгар кириэр.

Территориальной (селотааһы, нэһилиэктэһи) дьаһалта - юридическай сирэй, улуус баһылыга бигэргэпит балаһыанньатыгар ологуран үлэлиир.

38 ыст. Нэһилиэктэр уонна Нам селотун Дьаһалтатын баһылыктара

Олохтоох суолталаах боппууостары көдүүстээхтик быһаарыгы уонна салалта функцияларын толорууга нэһилиэк уонна Нам селотун дьаһалта баһылыктарын улуус мунһааһын сөбүлэһинэн биэс сылга болдохтоон аныыр.

Нэһилиэктэр уонна Нам селотун дьаһалталарын баһылыктара законодательствога, бу Устаапка уонна нэһилиэк (Нам с.) дьаһалтатын туһунан Балаһыанньага сөп түбэһиннэрэн үлэлиир.

Нэһилиэк (Нам с.) дьаһалтатын баһылыга бэйэтин компетенциятын иһинэн олохтоох суолталаах боппууостары быһаарыгы бэйэтин территориятыгар толору эппиэтинэһи сүтэр.

Нэһилиэк (Нам с.) дьаһалтатын баһылыга бэйэтин компетенциятын иһинэн олохтоох суолталаах боппууостары, олоху территория иһинээһи юридическай сирэйдэр, граждандар толороллоро булгуччулаах.

9 баһа

МУНИЦИПАЛЬНАЯ СУЛУУСПА

39 ыст. Муниципальной сулууспа
Муниципальная сулууспа - улуус олохтоох бэйэни салайыны органыгар быһаардаммыт эбэтэр атын дуоһунастаага бастайааннай төрүккэ ологурут профессиональной үлэ.

Муниципальной сулууспа сыйалара, соруктара, сүрүн принциптэра, ону тэнэ муниципальной сулууспалаах бырааба, эбэһинэһэстэрэ, социальнай махтиэтэ, муниципальной сулууспаны толоруу бэрээдэгэ муниципальной сулууспа туһунан федеральной, республиканскай сокуоннарынан, олохтоох бэйэни салайыны органын нормативнай акталарынан олохтооллор.

10 баһа

БЭЙЭНИ САЛАЙЫНЫ ЭКОНОМИЧЕСКАЙ ТӨРҮТЭ

40 ыст. Бас билигэ сыһыаннар
Улууска государственнай бас билии федеральной уонна республиканскай көрүнгөөх, улуус муниципальной бас билиигэ, ону тэнэ физическай уонна юридическай сирэйдэр бас билиилэра.

Улуус территориятыгар государственнай, муниципальной уонна чааһынай бас билии хамсаабат баайа-дуола объектарынан регистрацияны барыахтаах, ону Саха Республикатын регистрационной палататын бэрэстэбиитэлэ толорор.

41 ыст. Улууска олохтоох бэйэни салайыны экономическай төрүтэ

Олохтоох бэйэни салайыны экономическай төрүтүн муниципальной бас билии, олохтоох үп-харчы, государственнай баай-дуол, олохтоох бэйэни дьаһаны органын салайылыгыгар бэриллибиттэр, ону тэнэ законодательствога сөп түбөһиннэрэн, нэһилиэнньэ наадыйытын толуйууга сулууспалыгар атын да бас билии үөскэтэллэр.

Сир, кини баайа, ууга, үүнээһитэ уода. айылгытын ресурсалара улуус территориятын нэһилиэнньэтин олоһун, үлэтин төрүтүгүн буолалар.

42 ыст. Муниципальной бас билии

1. Муниципальной бас билиигэ кириисэллэр:
3. олохтоох бюджет средстволара, бюджетты таһынан муниципальной фондолар;

4. олохтоох бэйэни салайыны органын баайдар-дуоллара;

5. муниципальной сирдэр уода. муниципальной бас билиигэ кириисэр айылга ресурсалара;

6. муниципальной предприятиелар, учреждениелар, тэрилтэлэр;

7. муниципальной баан уода. финансовай-кредитнэй тэрилтэлэр;

8. муниципальной олоһор дьээ фондата уонна атын туулар;

9. сокуонга сөп түбэһиннэрэн муниципальной бас билиигэ сыһаарыллар атын хамсыыр уонна хамсаабат баай-дуол.

43 ыст. Муниципальной бас билигэ сыһыаннаан бас билии быраабын олохтооһун

Нам улууһа бас билэр объектары бас билиигэ улуус олохтоохтору улуустаагы мунһааһын сирэйдээн бырааптаахтар. Бас билиигэ быраабы олохтооһун бэрээдэгэ улуус баһылыгын киллэригитинэн улуус мунһааһын ыһыһыллыбыт нормативнай акталарга тирэһиэр.

Улуус баһылыга улуус бас билэр объектары быһааччы уонна дьаһалта органын нөгүө салайар уонна дьаһайар, ол законодательствога уонна улуус нормативнай акталарыгар ологура.

Улуус баһылыга уонна дьаһалтата муниципальной бас билиини салайыны олохтооһунга бырааптаахтар:

1. хаһаайыстыбаннай үлээ муниципальной предприятиелары, учреждениелары тэрийэр, кинилэри уларыгыты, суох оноруу боппууостарын быһаарыгы;

2. дуоғабарга ологуран муниципальной бас билии объектары быстах кэмгэ эбэтэр бастайааннай туһаныгыта, аренда бээрэр, законодательствога сөп түбөһиннэрэн, атыһылыр эбэтэр былдыһыр;

3. муниципальной бас билии объектарыгар хоромньуну оноруу эбэтэр суох оноруу түбэлтэтигэр толору компенсациянылар;

4. улуус нэһилиэнньэтин коммунальной олох-дьаһах уонна социальнай-культурнай хааччылыгыта, улуус хаһаайыстыбаннай комплексын наадыйыгыгар улуус территориятыгар бас билии ханьык баһар форматтытан дьээлэри, тууулары, объектары ыллар доғоворга ологуран булунар;

5. законодательствога уонна улуус Устаабыгар сөп түбөһиннэрэн, нэһилиэнньэ интэригэһитигэр улуус сирин туһаныны олохтоур.

44 ыст. Бэйэни салайыны органын муниципальной бас билигэ кириисэр предприятиелары, учреждениелары, тэрилтэлэри кытта сыһыаннара

1. Олохтоох бэйэни салайыны органын муниципальной бас билиигэ кириисэр предприятиелар, учреждениелар, тэрилтэлэр сыйаллары, үлэһитин усуллубуйатын уонна бэрээдэгин быһаараллар, кинилэр бордуюксуяларыгар сыананы уонна тарифтары сүрүнүүллэр, Устааптары бигэргэтэллэр, салайааччыларын аныһыллар итинэнэ уураталлар, үлэһитин отчуотун истэллэр.

2. Олохтоох бэйэни салайыны органын уонна муниципальной бас билиигэ кириисэр салайааччылар икки ардыларыгар сыһыан үлэ законодательствога сөп түбөһиннэрэн, контрактнай төрүккэ ологура. Предприятиелар, учреждениелар, тэрилтэлэр структураларын, салалта аппаратын тууу хоромньутун, штаттары, үлэһиттэр хамнастарын төлөбүрүн бэрээдэгин самостоятельна идык быһаараллар.

3. Муниципальной бас билиигэ кириисэр уонна бюджетка кирибэт предприятиелар, тэрилтэлэр сыһаарыллыбыт баай-дара-дуоллара бэйэлэрин хаһаайыстыбаннай үлэһитигэр туһаныллара. Бюджеттан үбүлэнэр муниципальной учреждениеларга сыһаарыллыбыт баай-дуол кинилэр оперативнай дьаһалларыгар кириэр.

45 ыст. Муниципальной бас билигэ кирибэт предприятиелар, учреждениелар уонна тэрилтэлэр олохтоох бэйэни дьаһаны органын кытта хардыта сыһыаннара

Олохтоох бэйэни салайыны органын Нам улууһун территориятыгар предпринимательскай үлэ сайдыгыгар көмөлөһөллөр.

Олохтоох бэйэни салайыны органын законодательствога сөп түбөһиннэрэн нолуокка уода. чэпчэтиллэри олохтоох бюджет дохуотугар ааһыллар нолуоктар уонна да атын төлөбүрдөр суумаларын иһинэн биэрэр бырааптаахтар.

Муниципальной бас билии састаабыгар кириисбэт предприятиелары, учреждениелары, тэрилтэлэри кытта олохтоох бэйэни дьаһаны органын хаһаайыстыбаннай сыһыаннара дуоғабардаах төрүккэ ологура.

Олохтоох бэйэни салайыны органын сокуонунан көрүлүбөтөх түгэнигэр уратыларга хаһаайыстыбаннай үлэни хааччахтааһына бырааптаахтар.

Олохтоох бэйэни салайыны органын бэйэ территориятын кэлмик социальнай-экономическай сайыннары боппууостарыгар предприятиелар, тэрилтэлэр, учреждениелар кыттылары сүрүнүүр баһа өтгүнэн төрүккэ ологуран кинилэр средстволарын сайдыы программатын үбүлэһингэ холбуур, дуоғабарга ологуран тутууга, тупсаран онорууга, бэйэ территориятыгар көрүүгэ-харайыгыта кытыннарар бырааптаахтар.

Предприятиелар, тэрилтэлэр, учреждениелар олохтоох бэйэни салайыны органыгар былааннары уонна программалары ырытан онорууга наадалаах, ону тэнэ Нам улууһун нэһилиэнньэтин интэригэһитин таарыйар сибидиэнньэни биэрэр эбэһинэһэстэртэр.

46 ыст. Тас экономическай үлэ

Улуус мунһааһа уонна баһылыга сокуонга ологуран тас экономическай сибээстэри тэрийэллэр.

Улуус мунһааһа норуоттар икки ардыларынааһы биригэ үлэлэһин боппууостарыгар сөбүлэһилэри уонна дуоғабардары былаас органын уонна атын дойдулар куораттары, регионнарын салалталарын кытта түһэрсэр, олоху көрөр уонна бигэргэтэр.

3. Улуус баһылыга бырааптаах:
3.1. Баар валютнай средстволар суоттарыгар бордуюксуяны баһарыгыта уонна булуноуга атын дойдулардааһы партнердары кытта дуоғабар түһэрсэр.

3.2. Айылга ресурсалары туһаныгыта кыттыгастаах предприятиелары тэрийбигэ кыттар, норуот туттар табаардарын онорууга уонна өгөһө предприятиелары тэрийэр.

3.3. Олохтоох хаһаайыстыба сайдыгытын хааччылыгыта сыһыаннаах научнай, культурнай, туристическай, физкультурнай-чэбдигирдэр киннэри, атын тэрилтэлэри кыттыһан тэрийбигэ кыранысса таһынааһы партнердардын кыттыны ыллар.

3.4. Муниципальной тас экономическай тэрилтэлэри үөскэтэр, экспортнай уонна импортнай кыахтары сайыннарыгыта предприятиеларга көмөлөһөр.

47 ыст. Муниципальной сакаас

Дьаһалта эбэтэр кини боломуочуйа лаабыт органа тупсаран онорууга, нэһилиэнньэни коммунальной хааччылыгыта, инженернэй уонна социальнай инфраструктура объектары тутууга уонна уларыгыгыта, бордуюксуяны онорууга, өгөһө нэһилиэнньэ олох-дьаһах социальнай-культурнай наадыйылырын толорууга сакаас чыгыһынан буолар.

Муниципальной сакаас баһылыгынан сирэйдээн дьаһалта уонна юридическай эбэтэр физическай сирэй икки ардыларыгар соруудаһы толорууга дуоғабар түһэриллэр.

Муниципальной сакаасны үбүлэһин олохтоох бэйэни салайыны органын бас билэр источниктарыттан оноруллара.

11 баһа

ОЛОХТООХ БЭЙЭНИ ДЬАҺАНЫ ФИНАНСОВАЙ ТӨРҮТЭ

48 ыст. Бэйэни салайыны финансовай ресурсалара
Олохтоох бэйэни салайыны финансовай ресурсалара олохтоох бюджет итинэнэ бюджетты таһынан фондолар средстволарыттан, ыһыллар кредитнэй ресурсалартан, валютнай, заем средстволарыттан туар, олох сокуонга сөп түбөһиннэрэн үөскэтиллэллэр, ону тэнэ эбии ороскуоттары компенсациялааһына бэриллэр уонна государственнай былаас органын ыһыһыллыбыт быһаарылыр түмүктэригэр туһанылыбатах дохуоттар средстволарыттан туар.

49 ыст. Муниципальной бюджет

1. Нам улууһа муниципальной тэрээһин быһыгытын бэйэте бюджеттаах.

Олохтоох бэйэни салайыны органын улуус бюджетын

самостоятельнойдык үөскэтэллэр, бигэргэтэллэр, толороллор уонна кини туолуугун хонтуруоллууллар.

Бюджеты үөскэтиигэ биэр методология, государственнай саамай кыра социальнай стандарт, иуорма туттуллар.

Улуу бюджеттын сүрүн өрүгүнэн нэһиликтэр, Нам с. дьаһалталаарын дохуоттарын уонна ороскуоттарын сметата буолар, ону улуус баһылыга бигэргэтэр. Сметаны ырыган онорору уонна толоруу нэһиликтэр (Нам с.) дьаһалталаарынан олохтор.

50 ыст. Муниципальной бюджет дохуоттара

Муниципальной бюджет дохуоттар киллэриллэллэр:

1. Олохтоох нолуоктар, хомуурдар, ыстарааптар.
2. Дуоҕабардаах төрүккэ законодательствонан федеральной, республиканскай нолуоктартан үбү биэри.
3. Государственной былаас органнарынан сорох государственной боломуочуйалары толорууга олохтоох бэйэни дьаһанын органнарыгар бэриллбит финансовый средстволар.
4. Муниципальной баайы-дуолу атылылаһынтан итинэн аренда бизириттэн, муниципальной заемнартан уонна лотерейалартан киирбит үп.
5. Муниципальной предпрятиелар барыстарын сорго.
6. Законодательство уонна олохтоох бэйэни дьаһанын органнарын быһаарылыагы сөп түбөһиннэрэн дотация, субвенция, трансфертнай төлөбүр о.д.а. киирэр үптэрэ.
7. Урдук бюджетты кытта хардарыга аахсыы.
8. Государственной былаас органнарынан ытыһыллыбыт быһаарылыагы түмүктэригэр эбии ороскуоттарга бэриллэр компенсация итинэн туһанылыбатах дохуоттар средстволара.
9. Бэйэни салайыныы сыһыа ытыһыллыбыт бюджеттарынан үбүлэнэр тэрилтэлэр төлөбүрдээх өнөлөрө.
10. Административнай мизэрэлэртэн киирбит ыстараап үптэра.

51 ыст. Муниципальной бюджет ороскуоттуур чааһа

Бюджет ороскуоттуур чааһыгар киирэллэр:

Бу Устаабынан олохтоммут олохтоох суолталаах боппуруостары быһаарыыга сыһыаннаах ороскуоттар.

Олохтоох бэйэни салайыныы органнарыгар бэриллбит сорох государственной боломуочуйалары толорууну кытта сибээстээх ороскуоттар.

Муниципальной заемнары хомуйууну уонна иэни төлөөһүнү кытта сибээстээх ороскуоттар.

Судаларга муниципальной иэни хомуйууну уонна төлөөһүнү кытта сибээстээх ороскуоттар.

Муниципальной сулууспаахтары, муниципальной бас билии объекттарын страховкалааһын, ону тэнэ гражданскай эппиэтинэс, предпринимательскай иэс.

Атын да ороскуоттар.

52 ыст. Общественной территориальной бэйэни дьаһанын органнарын финансовый ресурстары

Кинилэр үптэрэ улуустаагы мунньаһынан бэриллбит средстволар, кинилэринэн тэриллбит предпрятиелар, тэрилтэлэр дохуоттарыттан, баҕа өттүнэн бэриллбит усунуостартан, кемелэртөн, ону тэнэ бэйэлэрэ тэрийбит мероприятия-

ларыттан киирбит үптэн үөскэтиллэр.

Ити органнар бэйэлэрин бас биллэлэригэр баар үп-харчы бэйэлэрин үлэлэрин устаапка көрүллүбүт сыалларыгар, ол иһигэр бэйэлэрэ тэрийбит органнарын тутууга туһаныллар.

Общественной территориальной бэйэни дьаһанын органнара ылбыт бюджетнай средстволарын туһаныларын улуустаагы мунньахха, улуус баһылыгар отчуоттууллар.

53 ыст. Олохтоох бэйэни салайыныы органнара финансовый-кредитной сыһыанна кыттыылара

Олохтоох бэйэни салайыныы органнара законодательствода сөп түбөһиннэрэн муниципальной заемнары таһаарар, лотерейалары оонньотор, кредити ылар, бизэрэр муниципальной бааннары, атын да кредитной-финансовый учреждениелары тэрийэр бырааптаахтар.

Муниципальной заемнары таһаарар, лотерейалары оонньотор, муниципальной бааннары атын да кредитной учреждениелары тэрийи туһунан быһаарылыны улуустаагы мунньах ылынар.

54 ыст. Сорох государственной боломуочуйалары толорууну үбүлүүһүн

Сорох государственной боломуочуйалары толорууга бэриллэр үп муниципальной бюджет дохуоттарыгар итинэн ороскуоттарыгар ити сыалларга федеральной уонна республика бюджеттынан көрүллүбүт суума иһинэн туспа учуоттанар.

12 баһа ОЛОХТООХ БЭЙЭНИ САЛАЙЫНЫЫ ОРГАННАРЫН КИНИ ДУОҔУНАСТААХ ДЬОННОРУН ЭППИЭТИНЭСТЭРЭ

55 ыст. Олохтоох бэйэни салайыныы быһбарданар органнарын, дуоһунастаах сирэйдэрин нэһилиэнньэ иһингэр эппиэтинэстэрэ

Нэһилиэнньэ итэргэлин сүтэри түмүгэр муниципальной органнар уонна дуоһунастаах сирэйдэр эппиэтинэни сүгэллэр, бу Устаап 38, 43 ыстыгыталаарыгар сөп түбөһиннэрэн төттөрү ыгырыллыллар.

56 ыст. Олохтоох бэйэни салайыныы органнарын, дуоһунастаах сирэйдэрин государственной иһингэр эппиэтинэстэрэ

Муниципальной органнар, дуоһунастаах сирэйдэр Россиятскай Федерация, Саха Республикатын Конституцияларын, федеральной уонна Саха Республикатын сокуоннарын, бу Устаабы кэстэхтэринэ государство иһингэр эппиэтинэни сүгэллэр.

Муниципальной органнар, дуоһунастаах дьоннор сорох государственной боломуочуйалары толорууга государственной былаас органнарын бэриллбит материальной, финансовый ресурстары туһаныыга боломуочуйаларын сыһыа-халты тутунахтарына эппиэтинэни сүгэллэр.

57 ыст. Олохтоох бэйэни салайыныы органнарын, дуоһунастаах дьоннорун физическай, юридическай сирэйдэр иһинлэригэр эппиэтинэстэрэ

Муниципальной органнар, дуоһунастаах дьоннор физическай, юридическай сирэйдэр иһинлэригэр эппиэтинэстэрэ законодательство олохтообут бэрээдэгинэн туттуллар.

58 ыст. Олохтоох референдумунап, олохтоох бэйэни салайыныы органнарын, дуоһунастаах дьоннорунан ытыһыллыбыт быһаарылыагы суутунап үгсүү

Олохтоох референдумунап ытыһыллыбыт быһаарыы, ону тэнэ муниципальной органнар быһаарылыага уонна дьаһылыга (дьаһылыга суох хааларылыага), ити дуоһунастаах сирэйдэргэ эмиз сыһыаннаах, суукка эбэтэр арбитражной суукка олохтоммут бэрээдэгинэн көрүллүөхтэрин сөп.

13 баһа ОЛОХТООХ БЭЙЭНИ САЛАЙЫНЫЫ ОРГАННАРЫН БЫҺААРЫЛЫАГЫ ТУЛУУ БУЛУЧУЛААХ

59 ыст. Олохтоох бэйэни салайыныы органнарын быһаарылыагы толоруу булуоччулаах

Олохтоох референдум, олохтоох бэйэни салайыныы органнарын, дуоһунастаах сирэйдэрин бэйэлэрин боломуочуйаларын иһинэн ытыһылыгы быһаарылыага Нам улуунун территориятыгар баар бары предпрятиеларга, учреждениеларга, тэрилтэлэргэ, кинилэр тэрээһин-правовой формаларыттан тутулууга суох, ону тэнэ олохтоох бэйэни салайыныы органнарынан, гражданнынан толорулууга булуоччулаах.

Олохтоох бэйэни салайыныы органнарын, дуоһунастаах сирэйдэрин быһаарылыага бу Устаапка сөп түбөһиннэрэн тохтолулуохтарына эбэтэр суут быһаарылытынан дьинэ суобун биллииллэхтэрин сөп.

Быһаарылыагы толорбот эбэтэр сыһыа-халты толоруу түбэлтэтигэр законодательствода сөп түбөһиннэрэн эппиэтинэс ирдэнэр.

60 ыст. Олохтоох бэйэни салайыныы органнарын, дуоһунастаах сирэйдэрин этинлэрин көрүү

Органнар, дуоһунастаах дьоннор этинлэрин государственной былаас органнара, кинилэр этинлэрэ киирбит предпрятиелара, учреждениелара, тэрилтэлэрэ булуоччу көрөр эбээһинэстээхтэр.

61 ыст. Олохтоох бэйэни салайыныыны суутунап көмүскүүһүн

Нам улуунун территориятыгар олоорор гражданныр, муниципальной органнар, дуоһунастаах дьоннор государственной былаас органнарынан, предпрятиеларынан, учреждениеларынан, тэрилтэлэринэн, общественной холбоуктарынан ытыһыллыбыт акталаары, олохтоох бэйэни салайыныы быһаарыы кэнэр түбэлтэлэригэр дьинэ суобун биллэр туһунан суукка эбэтэр арбитражной суукка ирдэбил түһэрэр бырааптаахтар.

14 баһа 62. Муниципальной быһбардар

1. «Нам улуунугар» муниципальной быһбардар Саха Республикатын олохтоох бэйэни салайыныы органнарын быһбардарына туһунан сокуоннарга олобуран ытыһыллыллар.

2. «Нам улуунун» улуус мунньаһын депутаттарын быһбарына ытарга биэр эбэтэр хас да мандаттаах уокуруктар тэриллэхтэрин сөп.

Сир үрдүгэр баар-суох ытык-мааны ийэбитин, эбэбитин СИВЦЕВА ВАРВАРА ЕФРЕМОВНАНЫ 70 сааскын туолбуккунап истигини эрдэлибит!

Бигини барыбыт туһугар ахсаабат кыһамнын, чугас дьоннор-сэргэһэр баар кыахынан ахсаабат көмөн, бэйэтин харыстаммакка итэн-бүөбөйдээн улаатыннарбытыгын иһин Эийэхэ сиргэ тийэ сүгүрүөйбүт, сүрэхтэн тахсар махтал-баһылыба тылларын этэбит, бөвө доруобуйаны, үһүн дьоллоох ологу, сиргэ сиптилээбит бары көрөни, үтүөнү, үчүгэйд баҕарабыт.

Оролорго, сиптириэ

БИЛЭРИИЛЭР-РЕКЛАМА

Продаю газ. оборуд. на УАЗ 5/у, недорого. Тел. 21-0-48 после 18 ч.

Продается коробка дома 7 х 8 с пиломатериалами, усадьбой. Тел. 22-1-84 или обр. по адресу: ул. Юбилейная, 9.

ГУП «Ас-Уөл» продолжает реализацию молочной продукции и приглашает дорогих покупателей посетить свои торговые точки в зданиях старого рынка, балагана ветеранов, охотмагазина «Вайнап». Здесь можно приобрести и другие продукты питания, также сообщаем о свободной реализации масла сливочного по цене 60 руб. за 1 кг. и охлажденно-го пастеризованного молока в розлив по цене 8 руб. за 1 литр (здание молочной кухни).

Покупайте продукцию Намского молокозавода — это ВКУСНО. ПОЛЕЗНО и ПРОСТО ЗДОРОВО!

Военный комиссариат Намского улуса объявляет набор на военную службу по контракту на должностях матроса и старшин в состав экипажей подводных лодок ТОФ. ранее проходивших военную службу по призыву на подводных лодках по ВУС: 026, 038, 045, 195, 302, 305, 337, 340, 363, 364, 365, 366, 368, 369, 430, 503, 869. А также проходившим службу на надводных кораблях, годных по состоянию здоровья, для службы на подводных лодках и изъявившим желание, после подготовки по специальности, проходить военную службу по контракту в составе экипажей подводных лодок.

С целью привлечения на военную службу по контракту на должностях матросов и старшин Главкомандующим ВМФ принята программа по комплектованию экипажей подводных лодок матросами и старшинами по контракту, из числа граждан, пребывающих в запасе. Предполагается укомп-

лектовать экипажи подводных лодок Тихоокеанского флота в срок до 01.01.2004 года до 200% военнослужащими проходящими военную службу по контракту.

Приоритетная роль отводится гражданам, пребывающим в запасе, имеющим опыт военной службы по призыву на надводных кораблях и подводных лодках.

Правительством РФ в 2002 году предусмотрен ряд льгот военнослужащим. Начиная с 1 июля 2002 года денежное довольствие матросов и старшин, проходящих военную службу по контракту на подводных лодках в Приморском крае составит 7,1 тыс. руб., на Камчатке 10,0-11,0 тыс. руб. Предоставляются льготы военнослужащим и членам их семей в соответствии с действующим законодательством по предоставлению ежегодного бесплатного проезда к месту жительства, обеспечение продовольственным пайком и вещевым имуществом. Кроме того, военнослужащим проходящим военную службу по контракту в составе экипажей подводных лодок предоставляются дополнительные сутки отдыха, в соответствии с Приказом МО РФ №492-1998 г. На Тихоокеанском флоте разрабатывается программа целевого обеспечения жильем в г. Владивосток и г. Вилочинск военнослужащих по контракту, проходящих службу в составе экипажей подводных лодок.

По всем интересующим вопросам обращаться в ВК Намского улуса по адресу: с. Намцы, Ойуновского 8, каб. №3 или по тел. 21-1-61.

Военный комиссар Намского улуса подполковник А. ЕРШОВ

БИИГИ УЛУС ПУТ КИНИГЭР ПЕКИН КУОРАТ МЕДИЦИНСКЭЙ КИНИН ВРАЧТАРА ЦЗО ЯНЬ ШЭЙ УОННА ВАНЬ ВЕЙ ВЮЙ КЭЛЭН ЭМТИИЛЛЭР

Кытай врачтара пульс негүө организм уопсай туругун быһаараллар, иһинэн, кытай баанталаарынан, массаһынан уонна түөннэһининэн манньк ыарылыагы эмтииллэр:

— остеохондрозу, ревматизмы уода; гипертонияны, стенокардияны, аритмияны уода; невралгияны, эпилепсияны уода; куртах рагы, гастриты, холециститы уода; пиелонефриты, простатиты, климаксы, импотенцияны, уода; иһи тушта буолууну, неврозу, тымныһыттан ыарылыагы уода. Итини тэнэ «Спасатель сердца», «Пластырь лекарственный (магнитотерапия)» курдук эмтэри атыһылыллар.

Эмтини курсун болдьоро 7 күн, өскөтүн 3 курсу барар буоллаһына эмтинен өссө көдүүстэнэр. Кытай врачтара Нам сэл, быткомбинат дьэитигэр, 2-с этээскэ от ыйын 29 күнүгүн, сарсыарда 8 ч. кичэ 8 ч. дьэри ыарыахтары приемнууллар.

Улуустаагы киһи баһылыга

Продается: трактор МТЗ-82 — 115 т.р., прицеп — 20 т.р., прицеп с емкостью — 25 т.р., стоговоз — 6 т.р., лесовоз — 12 т.р. Обращаться: с. Нам, ул. М.Аммосова, 62, кв. 1., Тел.: 22-7-23.

Таптыр арабыт, эһэбит, кырдыаас журналист, үлэ, тыыл ветерана ЕРЕМЕЕВ Василий Лазаревич 6-дь от ыйын 29 күнүгэр ыараханньк ыалдьан өлбүтүн бары аймактарыгар, табаарыстарыгар, билэр дьонунгар диринник курутууан туран иһитинэрэбит Кыргытара, күтүөтэ, сиякнэра	Ити улуунун дьаһалтата, тыа хаһаайыстыбатын управлениета Бетүк иһиликэни олохтоого, үлэ, тыыл ветерана, «Бочуот знака» орден кавалера БОБРОС Елена Семеновна ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн ололоругар, сиэннэригэр диринг кутурбаммытын тиздэбит.
Ытыктыр убайбыт, абаабыт Василий Лазаревич ЕРЕМЕЕВ ыарахан ыарыттан өлбүтүгэр ололоругар, сиэннэригэр диринг кутурбаммытын тиздэбит. Илья Лазаревич, Татьяна Ксенофонтовна Еремеевтар дьиз кэргэттэрэ	Ити улуунун типографията кырдыаас хаһыаччыт, редакция уонна типография холбоуктаах профкомнарын өр сылларга салайыт Василий Лазаревич ЕРЕМЕЕВ өлбүтүгэр диринг кутурбаммытын тиздэбит.
Ыарахан ыарыттан өлбүтүгэр ололоругар, сиэннэригэр, аймактарыгар, табаарыстарыгар диринг кутурбаммытын тиздэбит. Хамабаттатан Назаровтар	Ити улуунун дьаһалтата, тыа хаһаайыстыбатын управлениета Бетүк иһиликэни олохтоого, үлэ, тыыл ветерана, «Бочуот знака» орден кавалера БОБРОС Елена Семеновна ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн ололоругар, сиэннэригэр диринг кутурбаммытын тиздэбит.
Ити улуунун дьаһалтата, инбалииттар обществотара Модут олохтоого МАЛЬЦЕВ Владимир Ильич ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн дьонноругар, аймактарыгар диринг кутурбаммытын тиздэбит.	Ити улуунун дьаһалтата, тыа хаһаайыстыбатын управлениета Бетүк иһиликэни олохтоого, үлэ, тыыл ветерана, «Бочуот знака» орден кавалера БОБРОС Елена Семеновна ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн ололоругар, сиэннэригэр диринг кутурбаммытын тиздэбит.
Убаастыыр биргэ үөрэмист табаарыстарыгар Бучугасов Александр Петрович, кини дьиз кэргэннэригэр таптыр бырааттара, убайдара БУЧУГАСОВ Владимир Петрович күн сириттэн барбытынан диринг кутурбаммытын тиздэбит. 1974 с. 10 «8» кылвас ылуускиктэра	Ити улуунун дьаһалтата, тыа хаһаайыстыбатын управлениета Бетүк иһиликэни олохтоого, үлэ, тыыл ветерана, «Бочуот знака» орден кавалера БОБРОС Елена Семеновна ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн ололоругар, сиэннэригэр диринг кутурбаммытын тиздэбит.
Күндүгү саньыр кийиһипитигэр, быраалтыгыгар Т.П. уонна Е.Е. Эверстовтарга, кинилэр ололоругар күн күбэй ийэлэрэ, эйгэс абаалара БОБРОС Елена Семеновна ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн ололоругар, сиэннэригэр диринг кутурбаммытын тиздэбит.	Ити улуунун дьаһалтата, тыа хаһаайыстыбатын управлениета Бетүк иһиликэни олохтоого, үлэ, тыыл ветерана, «Бочуот знака» орден кавалера БОБРОС Елена Семеновна ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн ололоругар, сиэннэригэр диринг кутурбаммытын тиздэбит.
Ити улуунун дьаһалтата, тыа хаһаайыстыбатын управлениета Бетүк иһиликэни олохтоого, үлэ, тыыл ветерана, «Бочуот знака» орден кавалера БОБРОС Елена Семеновна ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн ололоругар, сиэннэригэр диринг кутурбаммытын тиздэбит.	Ити улуунун дьаһалтата, тыа хаһаайыстыбатын управлениета Бетүк иһиликэни олохтоого, үлэ, тыыл ветерана, «Бочуот знака» орден кавалера БОБРОС Елена Семеновна ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн ололоругар, сиэннэригэр диринг кутурбаммытын тиздэбит.

РЕДАКТОР Э.Т. Г.К. ЭВЕРСТОВ
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура, — 21496; ; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; иллюстрация уонна реклама (секретариат), редакционной издательскай система — 21141

Тэрийтэн таһаарааччылар: СР Правительствота, Нам улуунун дьаһалтата, редакция коллектива. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһууну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бачээккэ Госкомитетын СР региональной управлениетыгар регистрациялыаммыт нүмэра — Я 0085.
Сурукка ааккытын-суолутун, үлэбитин, дьэригэр аадырһын чопчу ыһын. Редакцияҕа киирбит суруктар төннөрүллүбэттэр. Автор этэрэ хаһыат санаатынныи мэдэи биэр буолат.
«ЭГСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с., Заложной ул. 2.
E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

Талылына уонна тагылына «Эгсиэли» хаһыат редакционной-издательскай систематыгар.
Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфиздат» НИПК бачээттэнэ, Орджоникидзе ул. 38.
Формата А3. Кээмэйтэ 1,0 бачээт. лис. Индекс — 54889. Тираһа — 1694
Бачээккэ ыттанна — 12:00 ч. 29.07.2002
Сахаанын №-рэ — 90